

LADAKALNIS

Nr.1(86)

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO INFORMACINIS LEIDINYS

2007 m. sausis-birželis

TURINYS

L. Stanaitis DARBAI PARKE	Apie pokyčius, negatyvizmą ir dar kai ką	2 psl.
I. Čeponienė	Keliauti po Aukštaitijos nacionalinį parką bus patogiau	3 psl.
E. Vilkas	Ruošiamasi lankomiausių nacionalinio parko vietų tvarkymui	4 psl.
T. Masiulis	Vertingų gamtinių buveinių apsauga ir kompensacija už jas	6 psl.
I. Čeponienė	Reškutėnų bendruomenė padės išsaugoti retuosius paukščius	8 psl.
V. Kutra	Nauja Aukštaitijos nacionalinio parko emblema	9 psl.
PARKO GIRIŲ TAKAIS		
A. Čeponis	Susipažinkite: ponas bebras	10 psl.
A. Girdžiūšaitė	Parko takais	11 psl.
Teta Zita	Kada ūkauja pelėdos	11 psl.
VOLUNGĖ		
L. Stanaitis	Nauji leidiniai	12 psl.
A. Panavo eilėraščiai		12 psl.
POILSIS		
A. Juodelis	Poilsavimas Aukštaitijos nacionaliniame parke	14 psl.
A. Juodelis	Mėgėjiška žūklė Aukštaitijos nacionaliniame parke	15 psl.
Z. Stasytienė	Kviečia Senovinės bitininkystės muziejus	16 psl.
Z. Stasytienė	Europos muziejų naktis Striekiuose	17 psl.
POILSIS KAIME		
L. Stanaitis	Dirbančiam žmogui reikia ir pailsėti – interviu su E. Dapkum	18 psl.
E. Leškevičius	Nuotikos iš Bavarijos	19 psl.
I. Čeponienė	Sliterės nacionaliniame parke	21 psl.
Sekminės Meironyse 2007		22 psl.

APIE POKYČIUS, NEGATYVIZMĄ IR DAR KAI KĄ

Linas Stanaitis
Informacijos ir kultūros
paveldo skyriaus vedėjas

„Mums teko didelė garbė – gyventi permainų laikais...“, - nepamenu iš kokios tai dainos žodžiai, tačiau dažnokai juos prisimenu. Juk iš tiesų, kur beiešiotum, ką bedarytum, kasdien matai, kaip viskas aplinkui tik gražėja ir gerėja. Parko teritorijoje atsirado nauji spalvingi stendai, kelio ženklai ir rodyklės, įrengtos naujos atokvėpio aikštelės, baigiamas įrengti naujas parko lankytojų centras, plečiasi įvairių paslaugų ratas, Palūšėje steigiamas viešoji interneto

prieiga, parko transportas ir darbuotojų uniformos pasipuošė nauja simbolika, atgimsta Kretuono ežero sala, jau rengiamasi Ginučių istorinio komplekso tvarkymui. Rodos, pakankamai teigiamų pokyčių, kad džiaugtumėmės. Bet kažkoks kirminas vis graužia ir temdo mūsų džiaugsmą. Ir tas kirminas – tai ta pati (deja, dar neišnykusi) rūšis, vadinama negatyvizmu.

Dabar dažnai išgirstu su nostalgija pasakojant apie tai, kad buvo laikai, kai paežerės buvo plikos tarsi ištisiniai smėlio pliažai, kai žvejams tinklai nuo žuvies plyšdavo, kai šimtais valtyų po ežerus plaukirodavo, o nuo Ladakalnio buvo galima apžvelgti pusę parko teritorijos. Deja, viskas keičiasi. Keičiasi galimybės, keičiasi poreikiai. Bet svarbiausia, keičiasi ir mūsų požiūris. Pamenu, kai prieš dvidešimt metų dar būdamas moksleivis pirmą kartą atvažiavau į Aukštaitijos nacionalinį parką. Šlaite kad būtų lengviau kopti į Ginučių piliakalnį, buvo zigzagu suguldyti laiptais nuskaptuoti

rūšiai. Mane tada sužavėjo toks žmonių išradingumas. Dabar pagalvočiau, kad tik visiškai kvailys galėtų sugalvoti tokius nepatogius laiptus. Taip, buvo laikai, kai grožėtis gamta netrukdydavo nei duobėti žvyrkeliai, nei minimaliai įrengtos stovyklavietės. Nepastebėdavome ir būriais traukiančių turistų, o primityvūs stendai mums atrodė kaip informacinių technologijų viršūnė. O šiandien mes pasirodę piktintis viskuo, kas, mūsų manymu, neatitinka „europinių“ standartų. Kaip bebūtų gaila, bet mūsų vartotojiškas požiūris į gyvenimą aiškiai atsispindi ir mūsų santykiuose su gamta. Jei norime ilsėtis, tai taip kad niekas netrukdytų – duokit daugiau stovyklaviečių. Juk parkai yra tam, kad galėtume grožėtis gamta – kodėl niekas neiškerta vaizdą užstojančių medžių? Ir dar. Kodėl niekas nesurenka šiukšlių?!

XX a. devintame dešimtmetyje visame pasaulyje kardinaliai keitėsi požiūris į saugomas teritorijas ir ypač nacionalinius parkus. Deja, šį naują požiūrį

apibūdinantis šūkis „parkai – žmogui“ pas mus suprantamas pernelyg tiesiogiai: visais įmanomais būdais siekiama saugomų teritorijų žemes (ypač paežeres) privatizuoti, urbanizuoti ir kitaip „uoti“. Viskas žmogui. O kas liks gamtai?

Taigi, berods būsime pamiršę, kad tik svečiai šioj žemėj esam. Ar bent jau jokiais būdais ne didesni šeimininkai už bet kurį vabaliuką ar žolelę. Laimingai gyventi ir mėgautis gyvenimu mums padės tik harmonija ir pusiausvyra tiek mūsų viduje, tiek mūsų santykiuose su aplinka. Ir gamta mums duos tiek, kiek mes jai duosim. Jei mes ateisime į gamtą pasirengę ją išgirsti ir pasisemti joje slypinčios harmonijos, tai tuo ji mus ir praturtins. Bet jeigu atsinešime savo chaosą ir triukšmą, tai tik juos ir išsivešime.

Todėl noriu visiems „Ladakalnio“ skaitytojams palinkėti žvelgti į pasaulį pozityviai, o į gamtą išeiti su atvira širdimi.

KELIAUTI PO AUKŠTAITIJOS NACIONALINĮ PARKĄ BUS PATOGIAU

*Irena Čeponienė
Aukštaitijos nacionalinio parko
direktoriaus pavaduotoja*

Gražiausios ir vertin-
giausios Lietuvos vietos – na-
cionaliniai ir regioniniai parkai
– sulaukia daugiausia turistų ir
poilsiautojų. Kiek daug unika-
lių ir išpūdingų gamtos, istori-
jos, kultūros paveldo vertybių
slepiasi tarp kalvų, ežerų, se-
nuosiuose kaimuose ar miškų
glūdumoje. Juos verta pama-
tyti, pasigrožėti ir pasidžiaug-
ti. Visa tai atrasti keliautojui
saugomose teritorijose padeda
kuriamą informacinę sistemą
– informaciniai stendai, žen-
klai, rodyklės ir kt. Šias teri-
torijas tvarkyti, sukurti infras-
truktūrą ir teritorijas pritaikyti
lankymui padeda Europos Są-
jungos finansinė parama.

Valstybinė saugomų
teritorijų tarnyba 2005 m.
pradėjo įgyvendinti projektą

„Saugomų teritorijų tvarkymas
ir priežiūra“, finansuojamą ES
struktūrinių fondų ir Lietuvos
biudžeto lėšomis.

Siekiant tinkamai su-
reguliuoti lankytojų srautus
labiausiai lankomose Aukštai-
tijos nacionalinio parko vieto-
se, suteikti galimybę keliauti
savarankiškai, Europos sąjun-
gos struktūrinių fondų lėšomis
įrengta informacinė sistema ir
su ja susijusi infrastruktūra.

Gausiausiai lanko-
mose vietose ir populiariau-
sioje pėsčiųjų-dviratininkų
trasoje įrengtos 24 atokvėpio
vietos. Jose pastatyti stendai
su informacija apie lankomas

vietas. Keliaudami nuo Palušės
Ladakalnio link per Puziniškį

ir Salų II etnografinį kaimą,
rasime reikalingos informa-

parko panorama iš 30 m aukš-
čio, karštą dieną galima pa-
ilsėti. Besidomintiems bokšto
konstrukcija stende pateikta
informacijos apie bokšto kons-
trukcijų svorį, aukštį ir pan.

Atokvėpio aikštelės įrengtos
ir prie Taurapilio piliakalnio
bei Stripeikiuose. Jose galima
trumpam sustoti ir sužinoti
apie šias apylinkes, aplankyti
šalia esančias įdomybes.

Prie Baluošo ežero, kurio vie-
noje iš 7 salų – Ilgasalėje yra
ežerėlis, ties kadagynų įrengta
atokvėpio aikštelė su pavėsine,
stalu ir suolais, dviračių stovų,
šiukšlių dėžėmis. Keliaujantys
parko takais galės čia trumpai
pailsėti, nuplauti dulkes šva-
riam ežero vandeny, sužinoti
daugiau apie apylinkių auga-
liją.

Už poros kilomet-
rų, keliaujantys nuo Baluošo
Vaišniūnų link, išvys užrašą
„Šaltinis“. Tai Medžiukalnio
šaltinis, kurį vietiniai žmonės
žinojo nuo seno ir pasakoja,
jog užtekdamą išgerti vieną
stiklinę šio šaltinio vandens,
kad troškulį numalšintum vi-
sai diena. Mat šaltinio vanduo
turis daug teigiamos energijos.
Šaltinis trykšta išties su didele
energija, nes į žemės paviršių
jis prasimuša beveik pačioje
kalvos viršūnėje. Versmė yra

cijos lankytojui. Per protaką,
jungiančią Alksnaitį su Link-
menu, nutiestas naujas tiltelis,
patogus ne tik pėstiesiems, bet
ir dviratininkams.

Pasigrožėti vaizdu,
atsiveriančiu nuo Ladakalnio,
sudarytos galimybės ir ne-
igaliesiems. Pakilimui į kalvos
viršų įrengtas patogus pandu-
sas. Šalia tako, vedančio į kal-
vą, įrengti suoliukai, informa-
cinis stendas, dviračių stovai.

Prie apžvalgos bokš-
to, esančio netoli Ginučių, Ši-
liniškių gūbryje, įrengta patogi
aikštelė, kurioje, pasigrožėjus

maždaug 155-160 m virš jūros lygio. Vandens lygis artimiausiame Dringio ežere – tik 138 m virš jūros lygio.

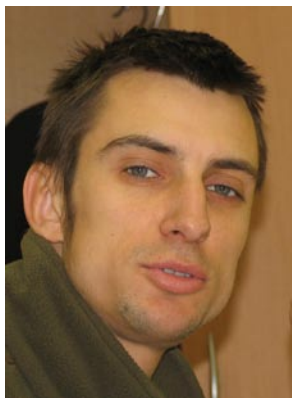
Šaltinio aplinka gražiai sutvarkyta, išgrįsta lauko akmenimis. Čia lengva prisipildyti vandens talpas, nes vanduo krenta srovele iš viršaus. Kad prie šaltinio būtų lengviau prieiti, įrengtas medinis takas. Prie kelio yra pavėsinė, stalas ir suolai. Čia, medžių paunksmėje, galima atsisėsti ir atsigaiivinti šaltinio vandeniu. Tokių atokvėpio aikštelių parke įrengta ir daugiau. Prie kelių pastatyti ženklai, nurodantys kryptį ir atstumus iki aikštelių ir lankytinų objektų. Visos aikštelės skirtos trumpalaikiam poilsiui. Jose drau-

džiama statyti palapines, kurti laužus.

Prie visų pagrindinių kelių, vedančių į parką, prie valčių nuomos punkto ir lankytojų centro Palūšėje pastatyti stendai su atnaujinta informacija ir parko schemomis.

Pradėti vykdyti Aukštaitijos nacionalinio parko lankytojų centro rekonstrukcijos darbai. Lankytojų centras įkurtuves švęs šių metų antroje pusėje. Centre lankytojams bus suteikiama išsamios informacijos apie parke esančias gamtos ir kultūros vertybes, poilsio saugomose teritorijose galimybes.

Ruošiamasi lankomiausių nacionalinio parko vietų tvarkymui

Edmundas Vilkas
ANP kultūros paveldo
specialistas

nacionalinio parko direkcija, keletą metų susidūrusi su problemomis priimant lankytojus vienoje lankomiausių nacionalinio parko vietovių: teritorija yra tankiai apaugusi medžiais

ir krūmynais, kurie uždengia kalvų šlaitus, gynybinius įtvirtinimus, užstoja vaizdą nuo viršutinių aikštelių; kai kur spėjo susidėvėti laiptai ir takai, dalyje teritorijos (Papiliakalnės

piliakalnyje) jie visai neįrengti; prie piliakalnių nėra automobilių stovėjimo aikštelių. Kadangi iki šiol nebuvo sudarytos tinkamos sąlygos, daugelis lankytojų šias vietas aplenkia,

Šiais metais Aukštaitijos nacionalinio parko direkcija pradeda įgyvendinti projektą, kurio poreikis jaučiamas jau seniai. Metų pradžioje Palūšėje susirinkę suinteresuotų institucijų atstovai aptarė ir inicijavo Ginučių bei Papiliakalnės piliakalnių ir Ladakalnio teritorijų kompleksinio sutvarkymo planą. Sumanymo iniciatorė buvo Aukštaitijos

kiti, vaikščiodami lankymui nepritaikytoje vietovėje, daro žalą archeologijos paveldui (dažniausiai patys to nežinodami). Tankiai suaugęs miškas uždengia šlaitus ir aikšteles, tad gamtos ir kultūros paveldo mylėtojai negali apžvelgti bendro kultūrinio kraštovaizdžio.

Projekto Europos sąjungos Struktūrinių fondų

iš kurios atsivertų vaizdas į Ginučių bei Papiliakalnės piliakalnių gynybinį kompleksą. Tam tikslui šioje vietoje bus iškiršta dalis medžių, sutvarkyta aplinka, įrengti takai ir laiptai. Bendradarbiaujant su Rytų skirstomųjų tinklų bendrove šiuo metu orinės elektros perdavimo linijos keičiamos kabelinėmis. Įgyvendinus pro-

Nuotraukos Algirdo Panavo

paramai gauti rengimo iniciatyvą parėmė Saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, kurios vardu bus teikiama ši paraiška, Ignalinos rajono savivaldybė, Ignalinos miškų urėdija, talkininkauti sutiko Lietuvos istorijos instituto Archeologijos syrius (Dr. Gintautas Zabiela), taip pat Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos. Projekto eigoje numatoma iškirsti bei išvalyti Ginučių bei Papiliakalnės piliakalnių aikšteles, užlyginti jose esančias duobes, išretinti medžius ir išvalyti krūmynus kalvų (taip pat ir Ladakalnio) šlaituose, įrengti naujus takus, laiptus, pastatyti informacinius stendus, suoliukus ir šiukšliadėžes, įrengti vieną naują automobilių stovėjimo aikštelę. Į bendrą kompleksą tvarkymo projektą bus įtraukta netoli Linkmeno ežero stovyklavietės esanti nedidelė kalva – buvusio sargybos bokšto vieta. Čia planuojama įrengti apžvalginę aikštelę,

jeiktą Aukštaitijos nacionalinio parko lankytojai galės gėrėtis platesne panorama nuo Ladakalnio kalvos, nes bus pašalinti šiuo metu vaizdą užstojančys medžiai.

Šiuo metu projekto rengėjai ruošia reikiamą techninę dokumentaciją paraiškai teikti. Topografinė vietovės nuotrauka daroma Ignalinos miškų urėdijos užsakymu ir lėšomis, techninio projekto rengimą finansuoja Ignalinos rajono savivaldybė. Sausio mėnesį aptariamoje vietovėje lankėsi Dr. Gintautas Zabiela, Lietuvos istorijos instituto mokslinis bendradarbis archeologas, dalyvausiantis teritorijos techninio projekto rengime. Vizito metu aptarti piliakalnių sutvarkymo techninio projekto sprendiniai ir

derintos pozicijos dėl tolesnio šios vietovės pritaikymo kultūrinio turizmo reikmėms.

Reikia pridurti, kad abu piliakalniai yra kultūros vertybės, todėl jų priežiūra bei tvarkymas vykdomas remiantis kultūros vertybės apsaugos reglamentu, kuriame numatyta, kad žemė šioje teritorijoje yra rezervacinės paskirties. Aukštaitijos nacionalinio parko direkcija tikisi, kad paraiška Europos sąjungos Struktūrinių fondų paramai gauti bus patvirtinta ir projektas bus sėkmingai įgyvendintas.

Vertingų gamtinių buveinių apsauga ir kompensacija už jas

Tautgirdas Masiulis
ANP ekologas

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, vis didesnis dėmesys skiriamas gamtos apsaugai. Lietuva, priešingai nei kai kurios Europos Sąjungos šalys, dar gali pasigirti turinti nemažą gamtos vertybių paveldą. Bet nerimauti vis tikrai yra dėl ko. Neapgalvotas ūkininkavimas gali visiškai sunaikinti gamtą: nyksta rūšių populiacijos, sunaikinamos ištisos gamtinės buveinės. Žemės, miško savininkai dažnai šeimininkauja neatsižvelgdami į tai, kad tose vietose auga Europoje reti augalai, peri retosios paukščių rūšys. Naikinant natūralų kraštovaizdį, tuo pačiu nyksta ir retosios faunos ir floros rūšys.

Tačiau neperlenkti lazdos turėtų ir patys gamtos saugininkai. Karti ne tik Europos valstybių, bet ir mūsų šalies patirtis rodo, kad steigiant saugomas teritorijas ir remiantis draudimo principu ne visada pavyksta išsaugoti gamtos vertybes. Tam tikrais atvejais ūkinė veikla būtina, kad išliktų saugomos rūšys ir jų buveinės (pvz., šienavimas būtinas išsaugant miškapieves arba rūšių turtingas upių slėnių salpines pievas).

Šiuo metu vienas iš pagrindinių saugomų teritorijų (taip pat ir Aukštaitijos nacionalinio parko) uždavinių yra sukartografuoti vertingas gamtines buveines. Jų apsaugą reglamentuoja Buvinių di-

rektyva. Pilnas šio dokumento pavadinimas yra „Tarybos direktyva dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos 92/43/EEB“.

Yra išskirti įvairūs Europos Bendrijos svarbos gamtinių buveinių tipai Lietuvoje, kurių apsaugai būtina steigti saugomas teritorijas: jūros, pajūrio ir žemyninių smėlynų, gėlių vandenių, viržynų ir krūmynų, pievų, pelkių, atodangų ir olų, miškų buveinės.

Iš pažiūros atrodytų, kad viskas paprasta. Turi gam-

NATURA 2000 teritorijose 2007 – 2013m. žemės ir miškų ūkyje.

NATURA 2000 išmokos žemės ūkyje 2007 – 2013m.

NATURA 2000 išmokos žemės ūkyje dydis yra 40 EUR/ha ir atitinka vidutines prarandamas pajamas viename hektare dėl įvairių apribojimų NATURA 2000 teritorijose.

Paramos gavėjai: fiziniai ir juridiniai asmenys, kurių žemės valdos yra NATURA 2000 tinklo teritorijose ir kurie

žiau;

- pievos gali būti šienaujamos tik nuo birželio 15 d.;

- draudžiama naudoti trąšas, pesticidus ar kalkinti žemės ūkio naudmenas.

Pareiškėjas turi atitikti bendrąsias nuostatas bei reikalavimus, nustatytus KPP 1 priedo antroje dalyje.

Į NATURA 2000 teritoriją patenkanti valda, kurioje yra papildomų veiklos apribojimų, turi būti ne mažesnė kaip 1 ha žemės ūkio naudmenų.

tinių buveinių sąrašą, nuvažiuoti, sukartografuoti ir jau ją saugai. Bet taip nėra. Nemaža dalis kartografuojamų gamtinių buveinių patenka į privačias žemes. Žemės savininkai nelabai nori, kad jų turimoje žemėje būtų taikomi tam tikri ūkininkavimo apribojimai, kuriais siekiama išsaugoti vertingas gamtines buveines. Todėl šioje srityje yra numatytas **kompensavimo mechanizmas**.

Šiuo metu yra numatyta Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai parama

privalo laikytis papildomų ūkinės veiklos apribojimų, numatytų specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, saugomos teritorijos tvarkymo plane, individualiuose nuostatuose ar reglamente.

Ūkinės veiklos apribojimai:

- draudžiama suarti pievas ar ganyklas, jas apšėti kultūrinėmis žolėmis;

- draudžiama sausinti ar kitaip keisti hidrologinį režimą;

- ribojamas ganomųjų gyvulių skaičius viename ganyklos hektare iki 1 arba ma-

Pareiškėjas privalo laikytis geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų bei papildomų apribojimų, nustatytų specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose bei saugomų teritorijų nuostatuose ir valdymo planuose.

Pareiškėjas, pirmą kartą teikdamas paraišką, pateikia ūkio schemą su informacija apie hidrologinių objektų išsidėstymą bei hidrologines sąlygas.

Pareiškėjas negali gauti paramos pagal šią priemonę už tą pačią teritoriją,

už kurią gauna paramą pagal priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ kraštovaizdžio tvarkymo programą, arba jei gauna išmokas iš valstybės biudžeto už saugomoms teritorijoms taikomus apribojimus.

NATURA 2000 išmokos miškų ūkyje 2007 – 2013m.

Paramos gavėjai – privačių miškų savininkai ir jų asociacijos, kurių miško valdos yra NATURA 2000 tinklo teritorijose ir kurie privalo laikytis papildomų miško ūkinės veiklos apribojimų, nustatytų saugomai teritorijai ir pakeitus buvusią miško grupę į aukštesnę, arba kitų miško ūkinės veiklos apribojimų, nustatytų saugomos teritorijos tvarkymo plane, individualiuose nuostatuose ar reglamente.

Veiklos apribojimai:

- uždrausta vykdyti pagrindinius miško kirtimus

būti vykdomi atvejinais kirtimais;

- plynose biržėse turi būti paliekamas papildomas skaičius neiškirstų žalių medžių;

- džiūstančių ar išdžiūvusių medžių skaičius yra apribotas arba draudžiamas.

Kitos sąlygos paramai gauti:

- pareiškėjas turi atitikti bendrąsias nuostatas bei reikalavimus, nustatytus KPP pirmo priedo antroje dalyje;

- parengti (arba pako-reguoti turimą) miškotvarkos projektą, kuris atitinka saugomos teritorijos režimą;

- pateikti pažymą iš ST direkcijos (šiuo atveju Aukštaitijos nacionalinio parko) apie miško valdoje taikomus apribojimus;

- pareiškėjo miško valdos dalis patenkanti į NATURA 2000 teritoriją, turi būti ne mažesnė kaip 0,5 ha, kurioje

aktų bendrųjų reikalavimų ir papildomų specifinių apribojimų, nustatytų teisės aktuose (saugomos teritorijos individualiuose nuostatuose ar reglamente) arba saugomų teritorijų tvarkymo plane.

Išmokų dydžiai, forma ir jų skyrimo laikotarpis:

- 179 EUR už hektarą – kai uždrausta vykdyti pagrindinius miško kirtimus arba pagrindiniai miško kirtimai yra atidėti vėlesniam laikui. Išmoka mokama tik tuomet, kai medynas yra pasiekęs 4 miškų grupės miškams taikomą kirtimo amžių. Pagrindinių miško kirtimų atidėjimo atveju išmoka mokama tik kirtimų atidėjimo laikotarpiu.

- 94 EUR už hektarą – kai leidžiami pagrindiniai miško kirtimai, tačiau jie turi būti vykdomi atvejinais kirtimais. Išmoka mokama tik laikotarpiui nuo pirmojo iki

kai draudžiama 20 metų amžių pasiekusiuose ir vyresniuose medynuose sanitariniais kirtimais iškirsti visus džiūstančius ar išdžiūvusius medžius. Išmoka mokama tik tuomet, kai medynas yra retinimų amžiaus ir vyresnis.

Taip pat numatyta nauja priemonė „**Miškų aplinkosaugos išmokos**“.

Paramos gavėjai – privačių miškų savininkai, savo valdose sutartiniais pagrindais savanoriškai įsipareigojantys laikytis papildomų aplinkosauginių reikalavimų, kurie nėra nustatyti teisės aktais kaip privalomi toms valdoms.

Išmokų dydžiai:

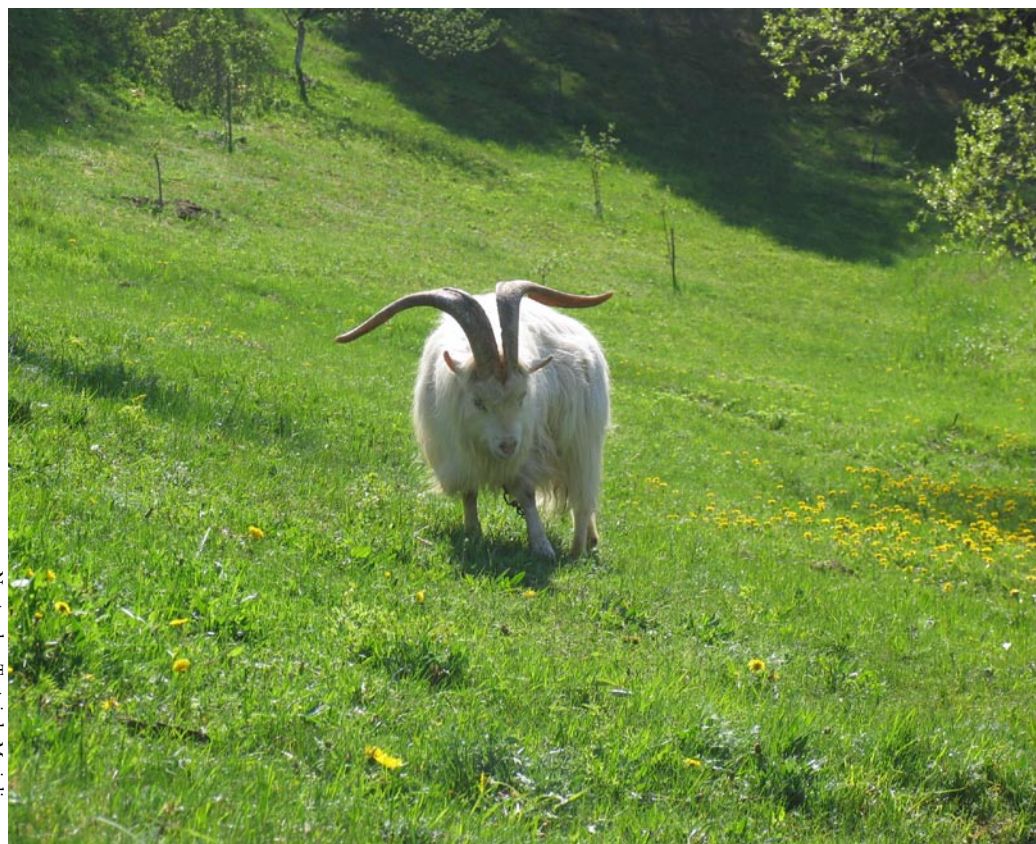
- už pagrindinių miško kirtimų nevykdymą KMB nustatytas maksimalus leistinas išmokos dydis – 200 EUR už hektarą. Tokia išmoka per 7 metus kompensuotų apie 30% miško savininko prarandamą pajamų dėl pagrindinio miško kirtimo nevykdymo.

- už neplynų pagrindinių miško kirtimų vykdymą vietoje leidžiamų plynų kirtimų nustatytas 70 EUR už hektarą išmokos dydis kasmet iki paskutiniojo kirtimo, bet ne ilgiau kaip 7 metus.

Paramos gavėjai, gaunantys paramą pagal priemonę „Miškų aplinkosaugos išmokos“, negali gauti paramos tam pačiam miško plotui pagal priemonę „NATURA 2000 išmokos miškų ūkyje“.

Belieka tikėtis, kad tinkamai suderinus saugomų teritorijų apsaugą su ekonominiais, rekreaciniais, vietos gyventojų ir žemės savininkų interesais gamtinių vertybių apsauga bus kur kas efektyvesnė.

Dalis straipsnio parengta remiantis LR Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų strategijos skyriaus pateikta medžiaga.

Nuotraukos Tautgirdo Masulio

medyne, kuris yra pasiekęs 4 miškų grupės miškams taikomą kirtimų amžių arba pagrindiniai miško kirtimai yra atidėti vėlesniam laikui;

- leidžiami pagrindiniai kirtimai, tačiau jie turi

specifiniai papildomi reikalavimai viršija įprastus nacionalinius miškų naudojimo reikalavimus;

- pareiškėjas turi tvarkyti miško teritoriją, laikydamasis nacionalinių teisės

paskutiniojo kirtimo.

- 41 EUR už hektarą – kai plynose pagrindinių miško kirtimų biržėse turi būti paliekamas papildomas skaičius neiškirstų žalių medžių.

- 49 EUR už hektarą –

REŠKUTĖNŲ BENDRUOMENĖ PADĖS IŠSAUGOTI RETUOSIUS PAUKŠČIUS KRETUONO SALOJE

Irena Čeponienė
ANP direktoriaus pavaduotoja

Visuomeninė organizacija „Reškutėnų bendruomenės centras“, padedant Lietuvos gamtos fondo darbuotojams, praėjusiais metais pateikė ir gavo finansavimą projektui „Gyvulininkystės vystymas Reškutėnų bendruomenėje, išsaugant retus paukščius“. Projekto partneriai – Aukštaitijos nacionalinio parko direkcija ir Heifer International Baltijos labdaros fondas.

Projekte numatyta gamtotvarkinė veikla yra vyk-

ti Lietuvos Raudonąją knygą, paukščiai. Tai paukščių apsaugai svarbi teritorija. Čia per kirai, gričiukai, upinės žuvėdros, raudonkojai tulikai. Dėl ūkinės veiklos nebuvimo šiose teritorijose užaugo aukštaūgės žolės, sužėlė krūmai. Aukštaūgės žolės ypač nepalankios žuvėdroms ir tilvikiniams paukščiams, kurie čia veisiasi.

Daugeliui gyventojų verstis ūkine veikla yra nuostolinga. Vietiniai gyventojai gyvena arti skurdo ribos todėl projektas sprendžia dvi pagrindines tarpusavyje susijusias problemas – mažina vietos gyventojų skurdą ir gerina jų

Pagrindinis projekto tikslas – išsaugoti Kretuono ežero Didžiosios salos bei Žemaitiškės pievų retuosius paukščius.

Baltijos paramos fondas Reškutėnų bendruomenei skyrė lėšas 60 avių, 5 ožkų, 2 melžiamų karvių pirkimui. Visus šiuos gyvulius prižiūri 10 ūkininkų. Jie su Reškutėnų bendruomenės centru sudarė panaudos sutartis, kuriose nurodyti priežiūros reikalavimai ir kitos konkrečios sąlygos. Pagrindinės paramos davėjų sąlygos yra padovanoti moteriškos lyties vienerių metų prieauglių kitiems asmenims bei ganyti jiems patikėtus gyvulius nurodytose teritorijose ne mažiau kaip penkerius metus (t.y., jei ūkininkas turi 10 avių, tai per

24 mėnesius jis 12 moteriškos giminės jauniklių turi perduoti kitam asmeniui, o padovanoti senieji galvijai taip ir liks ūkininko nuosavybė). Raguočius prižiūrintys ūkininkai rūpinsis gyvuliais, ganyt ir ruoš pašarus jiems nurodytose vietose – Kretuono saloje ir Žemaitiškės pievose- laikydamiesi gamtos sauginių reikalavimų, t.y. nuo birželio 15 d., kai paukščiai jau bus išperėję jauniklius. Gyvuliai nugraus krūmų atžalas ir žolę.

Projekto vykdytojai ir partneriai padės spręsti ūkininkams iškylančias problemas, gauti išmokas. Ne ganiavos laikotarpiu kiekviena šeima prižiūri jiems priskirtus gyvulius atskirai. Ganiavos laikotarpiu gyvuliai yra gano-

doma dalyje Žemaitiškės pievų ir Kretuono ežero Didžiosioje saloje. Šiose teritorijose aptinkami 26 rūšių, įtrauktų

gyvenimo sąlygas, tuo pačiu užtikrinamas gamtos apsauga.

mi bendrai, kol bus nuganytos projekte numatytos teritorijos. Po to galima ganyti ir ūkininkui nuosavybės teise priklausančiose teritorijose.

Sėkmingam projekto vykdymui reikalinga papildoma technika buvo nupirktą už projekto lėšas: krūmapjovė, prikabinama šienapjovė šieno pjovimui projekte numatyta-

me plote. Projekto vykdymo laikotarpiu direkcija leis naudotis traktoriais.

Projekto veiklą koordinuoja Reškutėnų bendruomenės centras. Projekto vykdymo metu vyksta seminarai-mokymai: galvijininkystės vystymo, verslumo ugdymo, prieauglio perdovanojimo, bioįvairovės ir jos išsaugojimo

būdai ir kt. Iš viso numatyta praveisti 14 seminarų.

Nutarta, kad projekto vykdymo metu bus atkurta žolinė žemaūgė augalija Kretuono saloje ir Žemaitiškės pievose, taip pat padidės perinčių paukščių rūšių skaičius ~20%, vietos bendruomenei suteikiama galimybė verstis žemės ūkio veikla, laikantis

gamtosauginių reikalavimų.

Iki šiol projektas vykdomas pagal darbų planą. Nors ne visos avys, kurios turėjo ęriuotis, buvo ęringos, bet ūkininkai mano, kad kiti metai bus sėkmingesni ir kiekvienas jų įvykdys numatytą darbų programą.

Nuotraukos Artūro Čeponio ir Tautgirdo Mastulio

Nauja Aukštaitijos nacionalinio parko emblema

Voldemaras Kutra
Kraštotvarkos skyriaus
vedėjas

2003 m. pradėjus įgyvendinti PHARE projektą „Valstybės saugomų teritorijų tarnybos institucinių gebėjimų stiprinimas ir valdymo modernizavimas“ atsirado galimybė sukurti vieningą saugomų teritorijų žymėjimo sistemą. 2005 m. pavasarį tokia sistema pagaliau buvo patvirtinta. Valstybės saugomų teritorijų tarnybos ir Suomijos aplinkosaugos specialistų vykdyto

projekto metu sukurti visų Lietuvos nacionalinių ir regioninių parkų bei kitų saugomų teritorijų logotipai. Jie buvo kuriami pagal tą patį modelį, todėl išvaizda labai panašūs, nors kiekviename pavaizduoti tik tam parkui ar rezervatui būdingi elementai.

Lietuvos saugomų teritorijų grafinė-vizualinė sistema apima ne tik logotipus bet ir dokumentacijos firminį stilių, lankytinų ir rekreacinių infrastruktūros objektų žymėjimo piktogramas, informacinių lankstinukų ir žemėlapių komponavimą bei stendų, informacinių rodyklių ir kitos mažosios architektūros pavyzdžius.

Naujoje Aukštaitijos nacionalinio parko emblemoje vietoj vienos vandens lėlijos dabar puikuoja net trys, o virš jų pavaizduota Palūšės bažnyčia. Naujoji parko simbolika nuo šiol bus naudojama ant oficialių blankų, vokų, darbuotojų vizitinių kortelių,

informacinių parko leidinių. Ji puikuoja ant tarnybinių transporto priemonių, todėl nuo šiol nesunku bus atskirti parko automobilius.

Parko darbuotojus nuo šiol taip pat galima atpažinti ne tik iš tarnybinio pažymėjimo - nauja simbolika papuoštais rūbais jie dėvės beveik nuolatos. Tiek vasarą, tiek žiemą parko darbuotojai dirba ne tik kabinetuose. O bendrau-

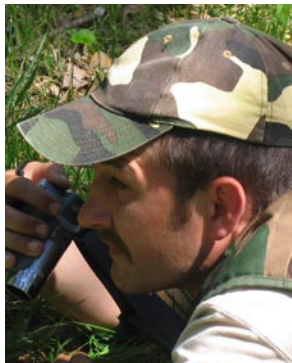
jant su žmonėmis yra daug patogiau, kai juos atpažįsta iš aprangos ar skiriamąjo ženklo ant automobilio. Tiesa, kol kas specialiu ženklu papuoštų rūbų uniformomis vadinti dar negalima. Bet gali būti, jog po kurio laiko atsiras ir tikrosios parkų darbuotojų uniformos, kaip kad yra pas mūsų kaimynus Latvijoje ir Lenkijoje.

Nuotrauka Astos Survilaitės

PARKO GIRIŲ TAKAIS

Susipažinkite: ponas bebras

Artūras Čeponis
ANP ekologas

Upinis bebras – stambiausias Lietuvos graužikas, sveriantis apie 25 kg. Dėl brangaus kailio Europoje buvo beveik visiškai išnaikintas, vėliau keletą kartų reintrodukuotas. Dabar Europos Sąjungoje jie saugomi, juos gina Bonos konvencija. Lietuva yra išimtis.

Lietuvoje seniau bebrai buvo saugomi, jų apsauga įforminta XVI amžiuje Lietuvos Statutuose. Bet ir tai jų neapsaugojo nuo išnykimo. 1947 metais bebrai buvo sėkmingai reintrodukuoti. Pagal žvėrių apskaitas 1985 m. Lietuvoje bebrų suskaičiuota apie 11000. Šuo metu visoje Lietuvoje jie labai išplitę ir toliau plinta.

Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje jie gyvena nuolat. 1995 metais jų suskaičiavome apie 30, 1996 m. - apie 50, o 1998 m. - apie 60.

Neabejotina, kad Lie-

tuvoje bebrų yra per daug. Ant jų pyksta miškininkai, ūkininkai, melioratoriai. Jų skaičių būtina reguliuoti. Tačiau medžiotojai bebrų nemedžioja, nes kailis bevertis, mėsa nepaklausi, sumedžioti sudėtinga, mat patekęs į spąstus bebras nusigrauzia suspaustą koją, o spąstus kartais panaudoja užtvankų statybai.

Bebrų priekiniai dantys galingi, oranžinės spalvos, kandžiai kaip ir visų graužikų. Dantys nuolat auga, todėl gyvūnas nuolat turi ką nors graužti, kad juos šlifluotų, nes jis negalėtų užsičiaupiti. Kiti dantys pritaikyti smulkinti augalinį maistą. Uodega plati. Ji padeda bebrui judėti vandenyje, sausumoje ją naudoja kaip ramstį graužiant. Turi riebalinę liauką, kurios išskyromis sutepa kailį, kad jis nesumirktų. Taip pat turi muskusinę liauką, kurios išskyros naudojamos parfumerijoje, prancūziškų kvėpalų gamyboje. Bebrų galūnės penkiapirštės, užpakalinės dvigubai didesnės už priekines, pirštai sujungti plaukiojamosiomis plėvėmis. Minta lapuočių medžių bei krūmų žieve, lapais ir šakelėmis, taip pat žoliniais augalais, neaplenkia ir vandens telkinių pakraščiuose augančių spygliuočių. Jiems svarbios nendrės, švendrai, meldai, augalai su stambiomis šaknimis. Tyri-

Nuotraukos Algirdo Panavo, Per Harald Olsen

nėjant bebrų skrandį rasta apie 150 augalų rūšių. Žiemai kaupia maisto atsargas.

Gyvena bebrai šeimomis upėse, upeliuose, ežeruose, balose, melioracijos grioviuose. Gyvena dviejų tipų slėptuvėse – urvuose ir trobelėse. Urvai būna iki 8 metrų ir daugiau, jų gale lizdo kamera. Trobelės pastatytos iš šakų gabalų, medelių kamienų, augalų stiebų. Jų aukštis iki 2 metrų ir daugiau, skersmuo gali būti virš 10 metrų. Įėjimo angos po vandeniu, o lizdo kamera viršutinėje trobelės dalyje. Tekančius vandens telkinius bebras užtvendžia pakrantėse augančių medžių gabalais, šakomis ir viską sutvirtina dumbliu. Per parą jie (kaip ir mes) darbuojasi apie 8 valandas, rudenį - net 12. Žiemą taip pat išlenda į paviršių, antroje žiemos pusėje maitinasi po ledu, urvais patekdami į maisto atsargų saugyklas.

Gegužės-birželio mėnesiais veda 1-5 jauniklius. Pavasarį bebrų šeimos skyla. Nuo šeimos atskiriami dvimečiai jaunikliai, nes toliau jie turės gyventi savarankiškai. Bebrai monogamai. Tai retas reiškinys, nes bebriukus augina abu tėvai, o kitų graužikų jauniklius augina tik patelės.

Lietuvos saugomose teritorijose (ir ne tik jose) šiais metais atliekamas bebrų monitoringas (stebėseną). Darbai

vykdomi kovo – gegužės ir spalio – lapkričio mėnesiais. Aukštaitijos nacionaliniame parke šie darbai taip pat vykdomi. Bebrų apskaita yra labai sunkus ir ilgas darbas, nes būtina apeiti visų ežerų ir upelių pakrantes. O juk vien ežerų

parko teritorijoje yra 126. Todėl tikslus bebraviečių ir bebrų skaičius bus žinomas tik metų pabaigoje. Šeimoje gyvena vidutiniškai nuo 3 iki 8 bebrų. Tikslus jų skaičius nustatomas pagal jų veiklos intensyvumą: nugrauztus medžius, maisto atsargas ir panašiai. Įdomu tai, kad vien Tauragnos upelyje, kurio ilgis 4,7 km, yra penkios bebrų trobelės ir keletas apgyvendintų urvų. Galite suskaičiuoti, kiek galėtų gyventi bebrų vien šioje upelėje. Sunku įsivaizduoti, kas bus toliau jei jų skaičius nebus reguliuojamas.

Parko takais

Aušra Girdžiūšaitė

Ignalinos rajono gimnazijos 4b klasės moksleivė

Aukštaitijos nacionalinis parkas – vienas iš seniausių parkų Lietuvoje. Žmonėms, dirbantiems sausimškuose kabinetuose, sunku įsivaizduoti, kiek pastangų ir darbo reikalauja parko priežiūra. Daugeliui nacionalinis parkas asocijuojasi su saugomais augalais bei gyvūnais, gražia gamta, tačiau tuo žinios ir baigiasi.

Turėjau puikią galimybę pamatyti Aukštaitijos nacionalinį parką iš arčiau. Vyr. ekologo Tautgirdo Masiulio, ekologų Artūro Čeponio bei Astos Survilaitės dėka susipažinau su gamtininko darbu.

Pirmoji išvyka buvo į Ažvinčių ir Minčios girių draustinis. Teko pasivaikščio-

Nuotraukos Tautgirdo Masiulio

ti po aukštapelkę, kuri sužavėjo savo ankančiais ežerėliais, o žemapelkę nustebino savo reta augmenija. Apie augalus pasakojo ekologė Asta Survilaitė, supažindino su nuodingomis bei naudingomis jų rūšimis. Per trumpą laiką pamačiau daugiau nei 10 retų, į Lietuvos

Raudonąją knygą įrašytų augalų rūšių. O apie gyvūnų buveines pasakojo vyr. ekologas Tautgirdas Masiulis. Sužinojau daug vertingos informacijos.

Antroji išvyka – į Kaltanėnus. Vykome stebėti šikšnosparnių. Ši kolonija yra pati seniausia Lietuvoje, pa-

minėta 1929 metais. Koloniją sudaro 5 rūšys, daugiau nei 500 individų. Šikšnosparniai įsikūrę greta bažnyčios esančiame pastate. Nusileidus saulei stebėjome jų išskridimą į medžioklę. Turiu nuvilti Drakulos gerbėjus, mat Lietuvoje nėra šikšnosparnių, mintančių krauju. Mėgstamiausios maitinimosi vietos – medžių lapija ir vandens paviršius – ten, kur daugiausia vabzdžių. Su paslaptingu šikšnosparnių gyvenimu supažindino ekologas Artūras Čeponis.

Tai tik maža dalelė parke dirbančių triūso. O kur dar atpažinimas, skaičiavimas bei daugelis darbų, apie kuriuos tiesiog nesusimąstom. Esu jiems dėkinga už potyrius. Su nekantrumu laikiu kitų išvykų.

Kada ūkauja pelėdos

Teta Zita iš Ignalinos

Esu girdėjusi, kad skaičiuojami vilkai, briedžiai, elniai ir kiti miško žvėreliai. Kaip tai daroma irgi įsivaizduoju: iškritus sniegui, pagal pėdsakus suskaičiuojama, kiek prabėgo žvėrių per kvartalines linijas. Girdėjau, kad paukščiai yra žieduojami. Ir niekada nekilio klausimas, ar jie skaičiuojami, o tuo labiau nesusimąstoma, kaip tai yra daroma.

Todėl labai apsidžiaugiau, kai Aukštaitijos nacionalinio parko darbuotojai pakvietė „klausytis pelėdų“, tai yra dalyvauti renginyje, kuris turi ir savo pavadinimą, bet apie jį tegul pasako moksliniai bendradarbiai. Prisimenu, vaikystėje senose drevėse pušyse prie bažnyčios dažnai naktimis kažkas ūkaudavo. Nežinau, ar tai buvo apuokai, ar pelėdos, bet girdėti juos buvo nelabai jauku.

Laukiau vakaro, nes išvykti turėjome 22 valandą. „Pelėdų klausytojų“ komandoje buvome devyni žmonės. Autobusas mus atvežė į didžiulę Ažvinčių girią, kuri yra už Kazitiškio. Ten visa komanda pasidalijo į dvi grupes. Grupelių vadovai – gamtos specialistai

turėjo girios planą, o ir be jo naktį girioje orientavosi lyg savo namuose.

Naktis pasitaikė pasakiško grožio. Pilnatis švietė taip, kad galima buvo skaityti ir rašyti laiškus. Buvo nešalta. Mesėjome pakankamai sparchiai, beveik nesikalbėdami, laikas nuo laiko sustodami ir įsiklausydami į miško tylą. Degiau nekantrumu išgirsti pelėdą, o išgirsti reikėjo ne bet kokią, o lututę, nors turiu prisipažinti, niekada gyvenime nebuvau jos girdėjusi ir nežinojau, kaip ją atskirti nuo paprastos pelėdos.

„Išgirsi ir sužinosi, kaip ūkauja,“ – drąsino mane parko darbuotojai.

Staiga naktinio miško tylą sudrumstė išgąsdinto strazdo balsas – ir vėl tylu. Po kiek laiko pasigirsta lyg šuns lojimas, nors arti jokio kaimo nėra. Vadovas paaiškina, jog tai stirna arba stirninas suvaidmė mus. Lojimas tolsta, kažkur ilgesingai suklykia gervės. Vėl tylu. Staiga visi suklūsta: kažkur labai toli vos girdimas garsas. Lututė! Pasirodo, kad geriau girdėtum, reikia pridėti prie ausies ranką. Iš tiesų padeda – lututę girdžiu ir aš. Tai

štai kaip ūkia lututės.

Specialistai užsirašė laiką, kvartalo, kuriame girdėjome paukštį, numerį ir einame toliau. Vėl klausomės, vėl girdime, tik šį kartą visai greta, šalia mūsų. Pašvietus žibintuvėliu, garsas truputį nutolsta – turbūt nuskrido į tolimesnę pusį.

Mūsų grupelė eina toliau. Tylu. Smagu, kad aš čia ne viena, nes vidury nakties šioje paslaptingoje girioje nenorėčiau būti viena. Nedominčių ir pelėdos. O dabar malonu žingsniuoti kvartaline linija, neužkliūti už akmens ar kelmo ir sužinoti, kad šios pelėdos ne šiaip sau ūkauja. Dabar jų poravimosi metas ir ūkauja patinėlis, suradęs uokšą ir kviečiasi į jį savo draugę. Kiekvienas

patinėlis turi savo miško teritoriją, kurią nelabai įsileidžia kaimynus.

Vėl kažkas suukė. Bet tai ne lututė, o žvirblinė pelėda. Pasirodo, yra ir tokia. Dar kartą kažkas ūktelejo – tai jau naminės pelėdos balsas. Gerai, kad greta yra specialistai, kurie pažįsta paukščių balsus ir skiria kiekvieną miško garsą. Vėl pasigirsta gervių šūksniai – mes esame netoli Gervėčių pelkės.

Nors miške naktis, bet gyvenimas čia nemiega. Reikia tik mokėti įsiklausyti, reikia žinoti, ką nori išgirsti. Įsiklausyti į naktinį miško gyvenimą man teko pirmą kartą. Jis man pasirodė labai įdomus, o svarbiausia – sužinojau, kodėl ūkauja pelėdos.

Nuotraukos Broniaus Šablevičiaus

VOLUNGĖ

Nauji leidiniai

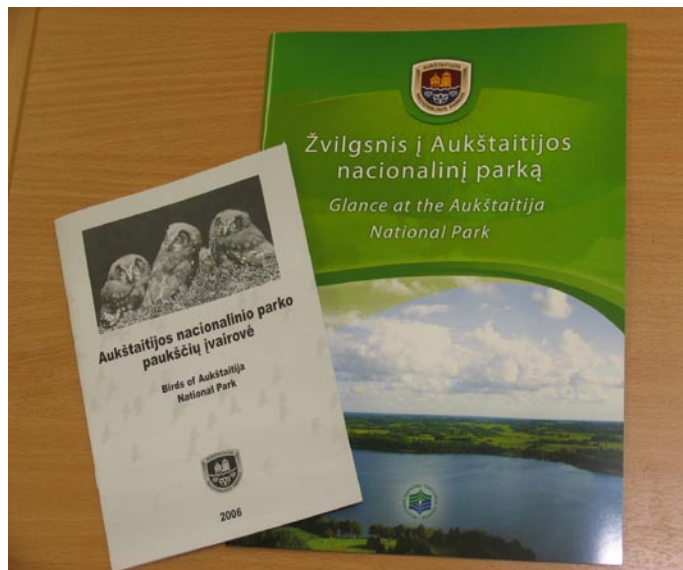
Linās Stanaitis

Informacijos ir kultūros paveldo skyriaus vedėjas

Praėjusių metų pabaigoje dienos šviesą išvydo du nauji leidiniai. Pirmasis yra Broniaus Šablevičiaus parengta nedidelio formato knygelė „Aukštaitijos nacionalinio parko paukščių įvairovė“. Joje lentelės forma pateikiama parke perinčių, gyvenančių ir migracijų metu pastebėtų paukščių rūšių suvestinė. Remtasi 1978-2006 metų laikotarpyje vykdytos paukščių registracijos ir

stebėjimo duomenimis. Knygelėje nėra rūšių aprašymų, tačiau tikimės, jog ji taps puikiu pagalbiniu visiems, mėgsiantiems stebėti paukščius ir šiaip gamtos mylėtojams.

Antrasis leidinys – tai 32 puslapių knygelė „Žvilgsnis į Aukštaitijos nacionalinį parką“. Daugybė spalvotų iliustracijų ir trumpi aprašymai supažindina su Aukštaitijos nacionaliniu parku ir jo vertybėmis. Ši knygelė gali būti tiek pirmoji pažintis su parku, tiek mielas suvenyras prisiminimui apie aplankytas vietas.

Algirdas PANAVAS

Pirmas sniegas

Baltut baltutėlės, grakščios tarsi gėlės
Švelniai prisiglaudžia tavuose plaukuos
Gal pirmasis sniegas, o gal ramunėlės,
Tos, kur meilę būrė vasarą laukuos.

Palytėję skruostus ašarėlėm rieda
Ant tavųjų rankų ieškot šilumos.
Skaisčiai suspindėję paskutinį kartą
Kaip migla išnyksta karštuose delnuos.

Suka baltučiuokės ir iš lėto krinta,
Vėsuma bučiuoja lūpas ir akis.
Ir nuo jų apsvaigus, sieloje nušvinta,
Šalčio juk nebijo mylinti širdis.

Pavasarinis rytas

Pavasari krūtinė geria rytą
Sukaustytą trapius leduko.
Pušėlės per viršūnes Saulę rita,
Jau tuoj iškels virš balto rūko.

Sidabro varpeliu beržyne aidi
Saldžia sula apsvaigę zylės.
Pušyne klauso genio aido
Gražuolis kurtinys pritilęs.

Iš kamino nerangiai išsiraitys
Ant stogo švelniai gula dūmas
Ir obelių mintis paskaitęs
Ištirpsta prie upelio krūmuos.

Dar aviliai dūzgimą saugo tylų.
Aptingęs dar šuva neloja...
Gaivus pavasarinis rytas
Saulėtai dienai šviesų kelią kloja.

Sugrįžk į tėviškę

Neša ir neša tolyn laikas gyvenimo vilnimis.
Metai išdildo skriaudas, dienos išlygina vingius.
Savo šaltinį randi, laikas mintis atgaivina,
Tyliai širdim pajunti skubantį savo likimą.

Lekia gilion užmarštin takas, vaikystėj pramintas,
Lieka tiktai po beržais meilei vainikas nupintas.
Laukia, oi laukia seniai beržas, palaukėj parimęs,
Tavo delnų šilumos, tavo darbštumo - arimas.

Žiūri gimtinės langeliai, motinos akys su jais
Ir debesėlių vis klausia, kokiais keliauji keliais.
Obelys žiedlapius barsto, pienėm alsuoja kalva.
Gal nematei, kaip pabalo tavo motulės galva.

Sugrįžk, sugrįžk tėviškėlėn – seniai ten nebuvai,
Paburs tau gegutė metus, sula vaišins klevai.
Upokšnis kojas atgaivins, kaip būdavo kadais,
Vėl sieloje daina aidės, širdy ištirps ledai.

Rytmečio pievos

Baltutėliu pūku apsikloję
Miega pievos rugsėjo ryte.
Jų ramybę kalvelė tik saugo
Su auksiniais berželiais šlaite.

Tyluma, nė mažiausio vėjelio.
Tu sustok, paklausyki tylos,
Ir pajuski, kaip ilsisi žemė
Rudeninių pilkuos pataluos.

Virš pušyno tuoj žirs spindulėliai.
Juos pirmieji beržai pamatys
Ir į pievą nubridę šešėliais
Rytmetinius sapnus išsklaidys.

Apkabinęs vasarą ruduo rūkuose voratinkliais svaigino
Ir nutildęs paukštį prie namų gijomis atbrido link beržyno.
Pakuždėjo vasarai ramiai, kad ji lapų pataluos priglustų
Ir papurtė beržą dar tvirčiau, kad lapijos šilumą pajustų.

Vasara - tokia lepi, paiki, tarsi skubanti visur mergiotė –
Patikėjo ji rudens rūkais ir sutiko lapuos pamiegoti.
Rauda klevas sodo pakrašty, tyliai krito jį palikę lapai
Ir nutilę pievoje pilkoj vasarėlės žavesį nutapė.

Rūkai

Vėl per žemę nubrido rūkai
Vis trumpiau dovanodami dieną.
Gal nuo jų man balteja plaukai
Ir sutrumpina manąją dainą.

Vis dar skamba pušynai žali,
Pripildyti gervių palydų.
Jas pakeičia naktis nebyli
Laukdama ūkanotojo ryto.

Iš rūkų kaip ir vakar išnirs
Kelio vingis ir beržas pageltęs.
Grazuoliu saulei tekant pasvirs,
Tarsi laukdamas savo mergaitės.

Tegu šviečia jis mano kely –
Paklausysime gervių palydų,
Kad prasliskus naktis nebyli
Vėl nudžiugintų bundančiu rytu.

Kelias

Vis retėjo sodybos, retėjo,
Nebeliko sode avilių.
Išplasnojo ir mano jaunystė
Tuo dulkėtu palaukės keliu.

Atsigrižt ji atgal nepanoro
Parymot po vaikystės klevais –
Tik įkvėpus gaivaus laisvės oro
Skriejo tolin padangių laivais.

Žemė žiedlapiais puošės ir puošės –
Vis greičiau ir greičiau,
Kad klevai pasidarė geltoni,
Vakarėjant tiktai pamačiau.

Suvirpėjo širdy šiurpuliukai –
Noriu grįžti jaunystės takais.
Nualmėjo tolyn upeliukai.
Dėl manęs jie vagos nepakeis...

Lelija ir tu

Supas laivelis, genamas vėjo,
Žaidžia bangelės spinduliuos.
Saulės zuikučiai, rytas ir vėjas
Plazda lyg burėj tavo plaukuos.

Tu nenutolki, bure manoji,
Lik paslaptina spinduliuos.
Mudviejų rytas, mudviejų vėjas
Baltą leliją glosto delnuos.

Ją dovanuoja ežero laumė
Tyliąją naktį ieškant žvaigždės.
Rytui išaušus, saulei pakilus,
Vietoj žvaigždės ji mus lydės.

Supa laivelis mūsų leliją,
Žaidžia bangelės spinduliuos –
Tenesibaigia bundantis rytas,
Tepasiklauso mūsų dainos.

Mamai

Dovanojai, mama, Žemę,
Ją pripildžius spinduliu,
Savo širdimi ir meile
Išvedei tiesos keliu.

Tu išmokei kurti gėrį,
Susikaupti maldoje,
Tavo žodžiai, tavo mintys
Skamba manyje.

Gilios tavo veido raukšlės,
Tavo rankų šiluma –
Tu esi brangiausia žemėj –
Tu esi mana mama.

Žibuokles ramunės keitė,
Ramunes – rūstus ruduo.
Išskubėjo tavo metai
Kaip sraunus vanduo.

POILSIS

Poilsavimas Aukštaitijos nacionaliniame parke

Andrius Juodelis
ANP vyr. specialistas

Poilsavimas ir Aukštaitijos nacionalinis parkas yra du tarpusavyje neatsiejami dalykai, kadangi šiame parke gausu poilsui partrauklių vietų: vaizdingų paežerių, sausų miškų ir kt. Žmonių lankymasis parke praktiškai neribojamas, išskyrus keletą teritorijų Balčio ir Gervėčių (Ažvinčių sengirės) gamtiniuose rezervatuose. Lankytis parko rezervate leidžiama tik mokslo tiriamaisiais, mokomaisiais ar

Nuotraukos Algirdo Panavo ir Andriaus Juodelio

įrengtose, žemėlapiuose ir natūroje pažymėtose ženklais stovyklavietėse. Taigi atvykę į jums patinkančią vietą negalėsite statyti palapinių, kūrėti

ilgio vietos skirtos pailsėti, pavalgyti, pasigrožėti gamta, bet jokių būdu ne stovyklavimui. Manau, lankytojams nereikia priminti, kad negalima šiuokšinti, triukšmauti, garsiai klausytis muzikos, važinėti ne keliais ir kitų dalykų, kuriuos turėtų žinoti kiekvienas save ir kitus gerbiantis pilietis.

Lankymąsi Aukštaitijos nacionaliniame parke reglamentuoja Aukštaitijos nacionalinio parko lankymo taisyklės, kurias galite rasti internetiniame tinklalapyje

www.anp.lt.

Asmenys, pažeidę šių taisyklių reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Baudos, gresiančios už saugomų teritorijų režimo pažeidimą, pagal ATPK yra nuo 50 iki 100 Lt. Tačiau, jei padaroma žala aplinkai, jos gali žymiai padidėti.

pažintiniais tikslais, iš anksto suderinus ir tik lydimą parko specialistams.

Poilsiauti galima beveik visoje parko teritorijoje, išskyrus jau minėtus rezervatus, tačiau stovyklauti, t.y. kūrėti laužus bei statyti palapines, galima tik specialiai

laužų, jei tai nėra oficiali stovyklavietė.

Aukštaitijos nacionaliniame parke yra nemažai laikino apsisistojimo vietų su įrengtais suoliukais, pavėsinėmis ir šiuokšlių dėžėmis. Ši įranga neturėtų klaidinti parko lankytojų, kadangi laikino po-

Mėgėjiška žūklė Aukštaitijos nacionaliniame parke

Andrius Juodelis
ANP vyr. specialistas

Aukštaitijos nacionaliniame parke mėgėjiška žūklė yra vienas iš dažniausių pomėgių tiek parko svečiams, tiek vietiniams gyventojams. Turbūt nedaugelis gali pasigirti nė sykio per metus nepaėmęs į rankas meškerykočio ar žieminės meškerėlės ir, palikęs kasdienius darbus už nugaros, neatsidavęs vandens telkinio ramybei.

Tačiau, kad ir kaip smagu bebūtų prie ežero, žūklę reglamentuoja tam tikros taisyklės. Šiame straipsnyje norėčiau trumpai priminti pagrindinius žūklės principus, nes būnant prie ežerų ir bendraujant su žmonėmis dažnai juntamos taisyklių žinojimo spragos, dažnai vadovaujamasi nuogirdomis.

Pradėti norėčiau nuo mėgėjiškos žūklės leidimų. Mėgėjiškos žūklės leidimų visuose vandens telkiniuose išskyrus žuvininkystės tvenkinius ir telkinius, kuriuose organizuojama licencinė žūklė, nereikia vaikams iki 16 metų ir pensininkams. Valstybiniuose vandens telkiniuose leidimų nereikia invalidams (neįgaliesiems) ir asmenims bei jų šeimoms nariams, kurių žemė arba miško sklypas, priklausantys nuosavybės teise, ribojasi su valstybiniu vandens telkiniu, kuriame neišduotas leidimas naudoti žūklės plotus. Taip pat be leidimų žvejoti gali vandens

telkinių savininkai jiems privačios nuosavybės teise priklausančiuose vandens telkiniuose, žūklės plotų naudotojai - fiziniai asmenys vandens telkiniuose, kuriuose jiems išduoti leidimai naudoti žūklės plotus, ir vandens telkinių nuomininkai - fiziniai asmenys vandens telkiniuose, kuriuos jie išsinuomojo verslinei žvejybai. Asmenys, turintys teisę žvejoti be leidimo, privalo su savimi turėti šią teisę patvirtinančius dokumentus.

Žūklės leidimai išduodami taikant ne mažesnę kaip 50 proc. nuolaidą visuose vandens telkiniuose invalidams (neįgaliesiems) ir vietiniams gyventojams, gyvenantiems kaimuose, esančiuose ne toliau kaip 1 kilometras nuo vandens telkinio. Žūklės leidimai išduodami valstybės rinkliavą mažinant 50 proc. valstybiniuose vandens telkiniuose, į kuriuos neišduotas leidimas naudoti žūklės plotą - vietiniams gyventojams, gyvenantiems kaimuose, esančiuose ne toliau kaip 1 kilometras nuo vandens telkinio.

Dabar norėčiau paaiškinti apie pačią žvejybą. Žvejys mėgėjas vienu metu gali naudoti keturis mėgėjiškos žūklės įrankius, t.y., jei žvejoja viena meškere, gali naudoti tris skritulius. Bendras vienu metu naudojamų kabliukų skaičius negali viršyti šešių vienetų. Dvišakis ar trišakis kabliukas laikomas vienu. Gaudant vėžius naudoti penkis bučiukus ar samtelius vėžiams gaudyti ir per parą galima sugauti iki 50 vnt. ne mažesnių kaip 10 cm

Nuotraukos Algirdo Panavo

vėžių. Gaudyti rankomis draudžiama.

Dar norėčiau priminti laikotarpius, kurių metu draudžiama žvejoti tam tikras rūšis: lydekas – nuo vasario 1 d. iki balandžio 20 d., sterkus – nuo kovo 1 d. iki gegužės 20 d., plačiažnyplius ir siauražnyplius vėžius – nuo spalio 15 d. iki liepos 15 d. Taip pat yra ribojami sugaunamų žuvų dydžiai, sugautas mažesnes kaip 45 cm lydekas, 25 cm lynus reikia paleisti atgal į vandens telkinį. Čia išvardinti apribojimai, susiję su pagrindinėmis mūsų ežeruose žvejojamosiomis rūšimis.

Nuo sausio 1 d. iki balandžio 20 d. vidaus vandens telkiniuose draudžiama žvejoti naudojant masalui žuvelę.

Povandeninė žūklė Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje esančiuose valstybiniuose vandens telkiniuose draudžiama. Nuomininkai ir žūklės plotų naudotojai jų išsinuomotuose ežeruose ir tvenkiniuose ar ežeruose ir tvenkiniuose, į kuriuos išduoti

leidimai naudoti žūklės plotą, gali leisti povandeninę žūklę, tai įrašę į leidimo sąlygas, jei šie valstybiniai vandens telkiniai nepatenka į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais patvirtintuose valstybinių parkų ir jų zonų ribų planuose nustatytas rekreacinio funkcinio prioriteto zonas.

Dar norėčiau priminti, kad saugomose teritorijose esančiuose vandens telkiniuose plaukioti visomis savaeigėmis (plaukiojimo priemonė, kuri turi judėjimui skirtą vidaus degimo variklį) plaukiojimo priemonėmis yra draudžiama iki liepos 1 d. Nuo liepos 1 d. iki atsirandant ledui plaukioti savaeigėmis plaukiojimo priemonėmis leidžiama tik ne mažesniuose kaip 50 ha ploto vandens telkiniuose. Savaeigėmis plaukiojimo priemonėmis, kurių variklio bendras galingumas viršija 4 kW (5,4 AJ), o taip pat vandens motociklais visuose ANP vandens telkiniuose draudžiama plaukioti ištisus metus.

Tai tokie būtų pagrindiniai reikalavimai mėgėjiškai žūklei. Prieš išsiruošdami į žvejybą prisiminkite Mėgėjiškos žūklės taisykles, pasitikrinkite, ar turite galiojantį leidimą. Leidimus galite įsigyti Palūšėje įsikūrusiame Aukštaitijos nacionalinio parko lankytojų centre. Esant neaiškumams prašome kreiptis į Aukštaitijos nacionalinio parko direktorių. Stengsimės atsakyti į visus jums rūpimus klausimus.

KVIEČIA SENOVINĖS BITININKYSTĖS MUZIEJUS

Zita Stasytienė
Senovinės bitininkystės muzie-
jaus vedėja

Po nešaltos žiemos, šilto kovo ir balandžio pirmąją gegužės dieną iškrito sniegas. Taip prasidėjo sezonas Stripeičių senovinės bitininkystės muziejuje.

Pučia žvarbus vėjas, šalta, krinta snaigės – nepanašu, kad gegužė. Aviliuose, lakų plyšeliuose, matosi bitučių galvelės ir įdėmiai aplinką stebinčios akys. Nedrįsta išeiti į laką – šalta, bet būriuojasi, ar netvykstels saulutė, o tada – pirmyn.

Lankytojai, kaip ir bitutės, tikriausiai susispietę kažkur po šiltais stogais ir į muziejų gegužės pirmosiomis dienomis nesiveržė. Kur skubėti – visas sezonas prieš akis.

Na, o kuo gi džiugins muziejus šį sezoną? Visi eksponatai stovi kaip ir stovėję ir laukia lankytojų, o muziejaus darbuotojai maloniai šypsoda-

miesi jau nebeklaus pavardės ir nebeprašys pasirašyti ant pinigų priėmimo kvito, o kaip ir visame civilizuotame pasaulyje įsigysite bilietėlį, kurio kaina suaugusiems kaip buvo, taip ir liko – 3 Lt, o moksleiviams ir studentams – 1 litas. Jeigu pageidausite, kad papasakotų apie bitininkystės raidą Lietuvoje, apie tai, kaip žmogus prisijaukino laukines bites, tai šios paslaugos kaina taip pat nepakito – 30 Lt.

Šio sezono metu daugiau informacijos prie įėjimo į muziejų vartų: kas ir kiek kainuoja, kur pirkti bilietą, kur eiti, kur ne, kas galima, o kas ir ne.

Nusipirkusiems bilietėlį ir nenorintiems pasinaudoti ekskursijos vadovo paslaugomis suteikiama galimybė patiems pasiskaityti apie tai, kas kalbama apie bitininkystės etapus, bitininkavimą, kokią naudą žmogus gauna iš bitučių, kaip jos gyvena, kokius produktus gamina ir t.t. Ši ir visa kita informacija pateikta lietuvių ir anglų kalbomis. Visų eksponatų užrašai atnaujinti taip pat dviem kalbomis. Pati muziejaus ekspozicija papildyta keliais naujais eksponatais.

Aplankius muziejų, pasivaikščiojus po jo teritoriją, pasižiūrėjus ekspoziciją, galima užsisakyti (žinoma, iš anksto) pasivažišinimą medumi, sūriu, pyragu, medingųjų

Nuotraukos Artūro Čeponio, Algirdo Panavo ir Tautgirdo Masiulio

žolelių arbata ir t.t.

Nuo birželio mėnesio iki rugpjūčio 15 dienos galima užsisakyti specializuotą ekskursiją – pasižiūrėjimą, kaip ruošiamasi medaus kopinėjimui, kaip iš korių išsukamas iškopinėtas medus, o po to – ir jo ragavimas.

Senovinės bitininkystės muziejus – tai vestuvinių pamėgta vieta. Retai kada mūsų apskrities vestuvinininkai neužsuka į muziejų, o užsukę – fotografuojasi, jaunieji neša nuotakas per Tauragnos tiltą. Kai kurios jaunųjų poros atvažiuoja prašyti, kad muziejaus darbuotojai juos pasitiktų prie vartelių, pateptų lūpas medumi, ilgo ir laimingo gyvenimo, vaikučių pabiručių palinkėtų, kad galėtų dievams medaus paaugoti, jų malonės paprašyti.

O kodėl gi ne! Prašom, jau šį sezoną tai galima.

Atvykite iš anksto, susitarsime ir pasitiksime taip, kaip Jūs pageidausite.

Artėjant vasarai į pabaigą, kaip jau įprasta, sukvies Medkopio šventė. Bus medučio ir midučio, pyragų, suvenyrų, šašlykų ir alučio. Linksmins jus balsingieji dainorėliai, o jūs galėsite ne tik paklausti, o ir šokių kapelai pritarti. Nepamiršime ir dievų – jiems medaus paaugosime, o ir patys paragausime. Bitutėms saulėto rudens ir nešaltos žiemos paprašysime.

Čia, žiūrėk, jau ir rugsėjis. Sezono pabaiga – bitučių paruošimas žiemai.

Tad, kol vartai atkelti, kviečiame visus apsilankyti. Laukiame Jūsų kiekvieną dieną nuo 10 iki 19 val. Poilsio diena – pirmadienis. Mūsų telefonas pasiteiravimui – (8-386) 36 210.

Europos muziejų naktis – Stripeikiuose

*Zita Stasytienė
Senovinės bitininkystės muziejaus vedėja*

Po Naujųjų metų gavome laišką iš Prancūzijos, kuris buvo adresuotas Senovinės bitininkystės muziejui. Jame buvo primenama, jog jau treči metai Europos Sąjungos šalyse organizuojama Europos muziejų naktis. Laiške buvo kviečiami prisijungti prie šio renginio ir apie savo apsi-

kitiems svečiams šventinės linksmybės nekainavo.

Susirinkusiems pirmiausia papasakojau apie šventę, paaiškinau, kodėl ji švenčiama naktį ir drauge su Aukštaitijos nacionalinio parko direktoriumi Eminuoliu Leškevičiumi uždegėme deglų, vedančius nuo vartų į muziejaus teritoriją. O tai reiškė, jog šventė prasidėjo.

Ir saviems, ir svečiams papasakojau apie mu-

bitininkui.

Kol svečiai klausėsi pasakojimo, jau ir vėlus vakaras apgaubė muziejaus teritoriją. Todėl deglai suliepsnojo visur, apšviesdami naktį rymančias skulptūras, kurios ištįso ilgais šešėliais ir pasidarė dar paslaptines.

Darėsi vėsoka, todėl visi svečiai buvo pakviesti prie stalų pasivaikšinti sūriu ir medumi, kaimiška duona, pyragu, sumuštiniais ir saldumynais, o svarbiausia – išgerti vaistingųjų ir medingųjų žolelių arbatų. Nuo arbatos su medumi paraudę skruostai, veidus nušvietę šypsena, o užgrojus muzikantams iš Tauragnų Leokadijai

ir Albertui Ūdroms, kiemelyje linksmi pradėjo suktis poros. Tauragniškis pakeitė Antalksnės kaimo bendruomenės pirmininkas Raimondas Žievys. Jis su savo armonika privertė patrepsėti visus, o jo padėjėjas Nerijus naujų šokių pamokė.

Apie pirmą valandą nakties nutilo šokiai ir muzika, prigeso deglių šviesa. Visiems išsiskirsčius, muziejaus teritorijoje įsiviešpatavo naktis ir ramybė. Tik viena upelė Tauragna nesuprato, kad šventė baigėsi – toliau šniokštė savo seną dainą, kai užrakinėjau namelių duris.

sprendimą kuo greičiau pranešti, o kartu atsiųsti ir trumpą būsimos nakties scenarijų. Pasiūlymas suintrigavo, nes tai buvo kažkas nauja, dar neišbandyta. Pasvarstę ir pasitarę su Aukštaitijos nacionalinio parko administracija, išsiuntėme laišką prancūzams, pranešdami, kad renginyje dalyvausime.

Nė nepastebėjome, kaip atėjo renginio naktis. Jau buvome nusprendę neorganizuoti didelės šventės, labai nesireklamuoti, o pirmą kartą apsiriboti ANP bendruomene, na, ir vieną kitą pažįstamą, šeimos draugą pasikviesti. Dar pasikvietėme Reškutėnų, Antalksnės bendruomenių atstovus, kaimynus tauragniškis.

Šventė prasidėjo 21 valandą. Visus, atvykusius į šventę, pasitikau su deglu rankoje. Aukštaitijos nacionalinio parko darbuotojams teko netgi bilietus įsigyti (kad kiekvienas turėtų bilieto pavyzdį ir žinotų, kaip jis atrodo). Visiems

ziejų, šio sezono naujoves ir teikiamas paslaugas, supažindinau su ekspozicija. Šventės dalyviai sužinojo, kokią didžiausią naudą žmogui teikia bitės, kaip pasigaminti avilių, kokie instrumentai reikalingi

POILSIS KAIME

Dirbančiam žmogui reikia ir pailsėti (interviu su E.Dapkum)

Pastaruoju metu kaimo turizmas tapo viena iš populiariausių poilsio formų. Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje ir jo prieigose yra 34 kaimo turizmo sodybos. Jų savininkai ne tik siūlo nakvynę atvykstantiems į parką, bet ir įvairiais būdais prisideda prie gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimo. Naujoje rubrikoje supažindinsime su kaimo turizmo sodybų šeimininkais ir bandysime pažvelgti į parko aktualijas jų akimis.

Edmundas Dapkus kaimo turizmo verslą pradėjo 2003 metais. Jo sodyba įsikūrusi Antalksnės kaime prie Alksno ežero. Edmundas ne tik siūlo nakvynę poilsiautojams, bet ir dirba ekskursijų vadovu. Palūšėje belaukiantį vienos iš ekskursijų jį ir užkalbino Informacijos skyriaus vedėjas Linas Stanaitis.

L.S.: Tikrasis turistinis sezonas parke prasideda dažniausiai tik po Sekminių. Kada jums

prasidėjo sezonas šiais metais?

E.D.: Man sezonas prasidėjo balandžio vidury. Buvo norinčių ir kovo mėnesį vos nutirpus sniegui. Būtų ir ištisus metus. Juk jei žmogus dirba, tai turi ir ilsėtis. Todėl turistų niekada netrūks.

L.S.: Per kelerius pastutinius metus kaimo sodybos dygo kaip grybai po lietaus. Nors paklausa vis dar viršija pasiūlą, tačiau konkurencija taip pat didelė. Norėdami prisivilioti turistus, kaimo sodybų savininkai kartais tiesiog iš kailio neriasi, siūlo jiems įvairiausių pramogų: nuo pasivažinėjimo brička iki povandeninės fotografijos. O ką išskirtinio savo klientams siūlote jūs?

E.D.: Pagrindinis išskirtinumas kaip ir visame nacionaliniame parke – maudynės ir plaukiojimas valtimi. Priklausomai nuo oro rekomenduoju, kur ir kokiais

maršrutais kasdien plaukti. Savaitgaliais siūlau ekskursiją motorine valtimi iki Žeimenio ežero ir atgal. Pageidaujantiems organizuoju ekskursijas po nacionalinį parką, papasakoju apie jo įžomybes. Atėityje ketinu įrengti keletą nesudėtingų vandens atrakcionų. Dauguma pas mane apsistojančiųjų yra nuolatiniai klientai tad jiems ekskursijų kasmet organizuoti nereikia. Ketinau pirkti dviračius, bet pageidaujančių juos nuomotis būna nedaug, o kas mėgsta važinėti, atsiveža patys. Norėčiau pridurti, kad mano sodybos užimtumas vasaros sezono metu yra šimtaprocentinis.

L.S.: Ko dažniausiai pageidauja atvykstantieji?

E.D.: Ypatingų pageidavimų būna nedaug. Tik vieną kartą per tris sezonus pageidavo vandens dviračio. Šiaip užtenka to, ką randa. Prieš atvykdami pirmą kartą

nuodugniai viską išklausinėja, skambina net po keletą kartų: „... ar tas pas jus yra?.., o anas?..“ – ir panašiai. Bet kai atvažiuoja, užtenka to, ką randa. Pasimaudo, paplaukioja, pasigamina gamtoje valgyti, atsipalaiduoja ir to užtenka. Turiu atsiliėpimų-pageidavimų knygą. Joje perskaičiau, kad viena nuolatinių klientų šeima pageidauja indaplovės. Žmonės dažniausiai atvyksta vienai savaitei, todėl nori turėti viską taip pat kaip namie, visus patogumus. Bet jiems dar reikia ir mūsų gamtos, tyro oro. Mano moto – mes turim išpildyti turistų norus, nes nuo jų priklauso mūsų ateitis. Geriausia yra nuolatiniai klientai, su kuriais išvažiuojant atsisveikini lyg su kokiais giminaičiais. Tokie poilsiautojai po savęs nepalieka nė šiukšlės. O ir tvarką jie jau žino, tad nereikia jais nuolatos rūpintis. Mano tikslas – kad žmonės jaustųsi laimingi. Nemėgstu įkyrėti, tegul žmonės tvarkosi, kaip jiems patinka. Būna, net indus ar virtuvės įrankius ki-

Nuotraukos Lino Stanaičio

tur susideda. Ir tegul. Jie turi jaustis laisvai. Jeigu jie būdami svečiuose jausis laisvai, tai jie ir vėl norės čia sugrįžti.

L.S.: Tai, kad jūsų sodyba nacionaliniame parke, privalumas ar keblumas?

E.D.: Tai, kad mano sodyba yra nacionaliniame parke, man niekada nebuvo problema. Lig šiol dėl to nesu-

sidūriau su jokiais sunkumais. Priešingai – švari gamta traukia žmones čia atvykti. Tai vieta, kur jie gali mokyti savo vaikus kultūringo poilsio gamtoje.

Tačiau plaukiodamas parko ežerais matau ir “blogų” statybų, kurios ne tik kad nederina su kraštovaizdžiu, bet ir visiškai jį subjauroja. Matyt pinigais bus užvaldęs mus. Per jį

net pamirštame, kokioj gražioj gamtoj gyvenam ir kokia ji pažeidžiama. Norėtusi, kad ežerų pakrantės netaptų urbanizuotomis vietovėmis, kitaip neliks norinčių čia ilsėtis.

L.S.: Kadangi matau, jog jau turite skubėti į ekskursiją, noriu atsisveikinti ir palinkėti ištikimų klientų. Dėkoju už pokalbį.

SVETUR PASIDAIRIUS

Nuotaikos iš Bavarijos

Eiminuelis Leškevičius
Aukštaitijos nacionalinio
parko direktorius

kelionę į Miuncheną į Žvejybos ir medžioklės mugę. Kelionės dalyviai – 22 bendraminčiai, kurie mėgsta keliauti, medžioti, žvejoti ir myli gamtą.

Kelionė buvo nuostabi. Jos metu ne tik susipažinome su medžioklės ir žvejybos naujovėmis Europoje, bet ir aplankėme keletą Vokietijos nacionalinių parkų.

Pirmiausia ne tik mane, bet ir visus kitus maloniai nustebino tai, kad visoje Vokietijoje, ypač Bavarijoje, medžiotojai ir žvejai visuomenėje yra labai gerbiami ir vertinami.

Miuncheno mugėje du didžiuliai paviljonai buvo skirti medžioklei ir vienas žvejybai. Visus kelionės dalyvius

žavėjo organizatorių išmonė – didžiulė paviljono teritorija miške, kuriame įvairių (daugiausiai vokiškų) veislių šunys

Kovo 26 – balandžio 3 dienomis respublikinė medžiotojų draugija organizavo

demonstravo savo sugebėjimus. Stebino šunų įvairovę ir pastangos išsaugoti nacionalines veisles. Akį džiugino žmonių bendravimas su keturkojais draugais, meilė jiems, švelnumas ir netgi pagarba.

Noriu pagirti firmų darbą, jų gaminių pristatymus. Tai reikėjo pamatyti – tai žodžiais nenusakoma. Lankydamasis toje parodoje pajutau, kiek triūso, išminties, ir meilės įdėta, kad būtų patenkinti

kumą ir saugumą nėra ką ir kalbėti. Vaikščiodamas pasijunti taip, lyg prieš tave praėjo burtininkas mosikuodamas stebuklingąją savo lazdele, o tu eini iš paskos ir grožiesi tuo, kas sukurta. Tokioje parodoje galima pajusti tikrąją medžioklės dvasią. Čia gausybė ragų, medžioklinių šunų, medžioklėje naudojamų paukščių. Pristatoma ir siūloma paragauti medžiotojų ir žvejų patiekalų. Įvairiausios firmos

mažoji dalis to, ką galima buvo pamatyti šioje mugėje.

Stebino lankytojų gausa ir didelis visuomenės, ypač jaunimo, susidomėjimas medžiokle ir žvejyba. Jaukiai ir sentimentaliai nuteikdavo tai, jog šeimos į mugę ateidavo ne tik su vaikais, bet ir su savo augintiniais – šunimis.

Būdamas parodoje, o taip pat besilankydamas nacionaliniuose parkuose pamčiau begalinę šeiminių meilę gamtai, meilę žemei, savo tėvynei. Visur ideali tvarka, švara, pagarba vienas kitam, pagarba svečiams.

šimtų tūkstančių pačių įnoringiausių lankytojų – gamtos mylėtojų poreikiai.

Apie patogumą, jau-

demonstruoja pačių naujausią techniką ir pasiekimus. Parodoje įvairiausi trofėjai, ginklai, įranga, aksesuarai. Tai tik

Kelionės metu aplankėme ir Miuncheno medžioklės ir žvejybos muziejų. Tai didelė pilis su trofėjų bei reikmenų ekspozicija. Stebino lankytojų gausa ir tikrai įdomi savo unikaliais eksponatais paroda.

Puikiai atrodo Bavarijos pilys, bet didžiausią įspūdį paliko Dresdeno pilis su nemenka medžioklės trofėjų ekspozicija.

Keliaudamas po Vokietiją pastebėjau, kad ten rūpinamasi ir benamiais gyvūnais. Neteko matyti nė vieno benamio katino ar šuns.

Kelionės dienos pralėkė akimirksniu, suteikdamos daug minčių ir idėjų. Įsivaizduokite, jeigu mūsų nacionaliniame parke būtų sukurtos rekreacinės žvejybos galimybės, jeigu pradėtume propaguoti šiuolaikinės medžioklės būdus. Juk tai pagausintų mūsų teritorijos žvėrių ir žuvų skaičių bei tankumą. Įgyvendinus šias idėjas, ANP taptų dar gražesnis ir dar populiaresnis Lietuvoje. Ar nevertėtų visiems apie tai pagalvoti?!

Sliteres nacionaliniame parke

Irena Čeponienė
ANP direktoriaus
pavadootoja

Kasmet Aukštaitijos nacionalinio parko direkcijos darbuotojai susipažįsta su Lietuvos saugomomis teritorijomis. Šių metų vasaros pradžioje nutarėme pasidalinti patirtimi su Latvijos Sliteres nacionaliniu parku, įkurtu 2000 m. Išsiruošę pas kaimynus, važiuavome pajūriu ir grožėjomės vaizdais. Sutartu laiku Sliteres nacionalinio parko infomaciniame centre Dundagoje susitikome

esanti netoli kopų. Parke yra 2 rezervatai: Grynu gamtos rezervatas (1454 ha) ir Moricsalas rezervatas, įkurtas

direkcija jokios veiklos nevykdo, tik stebi. Mus nustebino tai, kad jūroje netoli kranto vykdoma žvejyba. Tuo kitą vakarą įsitikinome patys. Čia žvejoja privatus asmenys – vietos gyventojai.

Vakare vyko susitikimas su Sliteres nacionalinio parko darbuotojais. Jie pasakojo apie savo darbą. Skirtingai negu pas mus, parko direkcija tiesiogiai pavaldi ministerijai, be jokių tarpinių grandžių. Veikla finansuojama šalies, savivaldybės bei įvairių fondų lėšomis. Priėjimo prie jūros pati direkcija neturi – visur privatu. Direkcija turi stiprią inspekciją - su valstybės pareigūnų įgaliojimais. Kaip ir mūsų direkcijoje, parko darbuotojai vykdo monitoringo darbus. Reikėtų pa-

stebėti, kad pas mus Natura 2000 teritorijose padaryta daugiau darbų. Susitikimas su kolegomis latviais buvo labai šiltas ir nuoširdus.

Nakvynei apsisistojome privačioje teritorijoje – Valde vienkiemyje, apie 150 m iki jūros. Didžiulėje erdvioje laukymėje yra 2 mediniai nameliai, įrengti lauko tualetai, laužavietės, stalai ir suolai, iškasta didžiulė kūdra. Šeimininko tėvas buvęs miškininkas, surinkęs labai didelę ragų kolekciją, kurią ir mes apžiūrėjome.

Kitą dieną keliavome po parką, lydimi Sliteres nacionalinio parko ekologo. Po rezervatą keliavome pėsčiomis. Labai įspūdinga prieš keletą metų išdegusi Bažu pelkė. Iš bokštelio stebėjome apie 3 tūkst. ha besidriekiančias jos plotybes. Aplankėme šlapiuosius Rygos įlankos pliažus, kur nėra sauso smėlio. Kolkos rage grožėjomės lūžtančiomis bangomis, kai jūra susilieja su Rygos įlanka.

Bekeliaudami po parką, pastebėjome, kad ten irgi vyksta naujos statybos, kasami tvenkiniai, vietinių gyventojų parke mažėja – taigi problemos ir darbai panašūs.

su direkcijos darbuotoja. Ji papasakojo apie parką.

Sliteres nacionalinis parkas yra ypatingai saugoma gamtinė teritorija, kuri yra įtraukta į gamtinių teritorijų tinklą Natura 2000. Seniausia nacionalinio parko dalis suformuota 1921 m., išskiriant 1100 ha sengirę, kurioje jau 80 metų nevykdoma jokia ūkinė veikla. Šiandieninė parko teritorija suformuota 2000 m. Parko sausumos plotas – 16360 ha, jūros akvatorija – 10130 ha. Didžiausia Sliteres nacionaliniame parke - Bažu pelkė (1880 ha),

1912 m. viename didžiausių Latvijos miškų masyvų. Į jį įeina Usmas ežeras ir jame esančios salos. Informacijos centro darbuotoja pasiūlė aplankyti Sliteres bokštą, iš kurio atsiveria nuostabus vaizdas ir saulėtą dieną matosi net Saaremos sala (Estija) bei Kolkos pusiasalio švyturys.

Sliteres bokšte gidas papasakojo jo istoriją. Tai buvęs švyturys, vėliau priklausęs kariškiams. Kariškiai perdavė jį Sliteres nacionalinio parko direkcijai. Dabar čia muziejus. Gidas pasakojo, kad dalis jūros priklauso parkui, bet jūroje

SEKMINĖS MEIRONYSE 2007

Nuotraukos: Imanto Kazakevičiaus ir Artūro Čeponio

Ekskursijos ir žygiai po Aukštaitijos nacionalinį parką

Ekskursijų vadovas – 1 val.:

Lietuvių kalba – 30 Lt

Rusų kalba – 40 Lt

Anglų kalba – 45 Lt

Ekskursija po pil-
kapio ir akmens
amžiaus būsto
ekspozicijas
Palūšėje – 20 Lt

Specializuotos ekskursijos

(paukščių stebėjimas ir klausymas, šikšnosparnių stebėjimas, ekskursijos po Ažvinčių sengirės rezervatą (tik nuo liepos 15 d. iki metų pabaigos)) – 1 val.:

Suaugusiems – 100 Lt

Moksleiviams – 70 Lt

Senovinės bitininkystės muziejus

Tel. 8 386 362 10

Bilieto kaina:

Suaugusiems – 3 Lt

Vaikams, moksleiviams ir studentams – 1 Lt

Ekologinio švietimo centras

Tel. 8 386 366 04

Nakvynės kainos 1 parai:

Dviejų kambarių su patogumais ir virtuve
– 60 Lt (pirmadieniais-ketvirtadieniais)
ir 80 Lt (penktadieniais-sekmdieniais)

Dviejų kambarių
numeris su patogumais ir virtuve
- 120 Lt (pirmadieniais-ketvirtadieniais)
ir 160 Lt (penktadieniais-sekmdieniais)

Konferencijų salės nuoma:

1 val. – 30 Lt

1 parai – 150 Lt

